

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Utkast till kommissionens förordning om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt sysselsättningsstöd" ⁽¹⁾

(2002/C 241/27)

Den 30 april 2002 beslutade kommissionen att i enlighet med artiklarna 149 och 150 i EG-fördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda utkast.

Ekonomiska och sociala kommittén beslutade att utse Gustav Zöhrer till huvudföredragande för kommitténs yttrande i frågan.

Vid sin 392:a plenarsession den 17–18 juli 2002 (sammanträdet den 18 juli) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 120 röster för och 2 nedlagda röster.

1. Innehållet i kommissionens förslag

1.1. Tanken är att utkastet till förordning om statligt sysselsättningsstöd skall ersätta de gällande EU-riktlinjerna om statligt sysselsättningsstöd. I utkastet till förordning föreslås undantag för vissa stödtyper som tillåts enligt riktlinjerna. Undantaget gäller stöd till skapande av nya arbetstillfällen och stöd för att uppmuntra arbetsgivare att anställa missgynnade kategorier av arbetstagare, exempelvis långtidsarbetslösa och funktionshindrade. Jämfört med de nuvarande riktlinjerna är villkoren för beviljande av undantag från bestämmelserna inte enbart tydligare, de stämmer dessutom överens med de nuvarande villkoren för stöd till skapande av nya arbetstillfällen i samband med nya investeringsprojekt. I utkastet till förordning undantas även stöd till att täcka extrakostnaderna för att anställa funktionshindrade arbetstagare.

1.2. Många av de åtgärder som medlemsstaterna vidtagit för att främja skapande av nya arbetstillfällen eller rekrytering av funktionshindrade faller helt utanför definitionen av statligt stöd. Allmänna åtgärder, till exempel nedsatt beskattning av arbete och sociala kostnader som automatiskt gäller alla företag i en medlemsstat som rekryterar långtidsarbetslösa, betraktas inte som statligt stöd. Utkastet till förordning är enbart tillämpligt på de åtgärder som gynnar vissa företag framför andra, och som omfattas av definitionen av statligt stöd i artikel 87.1 i EG-fördraget.

2. Allmänna kommentarer

2.1. EESK välkomnar generellt kommissionens förslag. Förslaget bidrar till att uppfylla EU:s sysselsättningspolitiska mål genom att förtydliga de rättsliga villkor som måste uppfyllas för att en medlemsstat skall kunna bevilja statligt stöd utan att först anmäla det till kommissionen. Detta bidrar även till att minska den administrativa bördan.

2.2. EESK ställer sig positiv till att sysselsättningsstöd tillskrivs allt större betydelse inom ramen för EU:s ekonomiska och sociala politik. Som kommissionen betonar i sin motivering ligger det i medlemsstaternas intresse att man vidtar åtgärder som uppmuntrar företag att skapa nya jobb, i första hand för missgynnade arbetstagare.

2.3. I skäl 6 konstaterar kommissionen att åtgärder av allmän natur som inte snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion inte utgör statligt stöd. I praktiken kan man befara att det kan uppstå problem vid avgränsningen av stöd enligt denna förordning i förhållande till sådana allmänna åtgärder. En tydlig definition vore lämpligt ur rättssäkerhetssynpunkt.

Kommittén föreslår därför att kommissionen gör en utförlig beskrivning av de allmänna åtgärderna i form av förklaringar. Kommittén rekommenderar medlemsstaterna att i tveksamma fall rådgröra med kommissionens enheter i förväg.

2.4. Rättssäkerhetens grundläggande betydelse framgår även av de kontroverser som uppstått i samband med tillämpningen av förordningen om yrkesutbildningsstöd, särskilt vad gäller sådant utbildningsstöd som arbetsmarknadens parter i vissa medlemsstater har inrättat inom olika områden.

2.5. Kommittén vill betona två aspekter som man anser att kommissionen fäster för lite vikt vid.

2.5.1. Enligt kommitténs uppfattning bör den föreslagna förordningen även kunna tillämpas på stöd till projekt som syftar till att främja "skyddade arbetsplatser". Eftersom sådana projekt i regel först och främst är inriktade på sociala målsättningar som har sin utgångspunkt i den nationella lagstiftningen kan de inte jämföras med kommersiella företag. I förordningen bör man ta hänsyn till dessa faktorer genom att utvidga tillämpningsområdet till att även omfatta denna typ av projektstöd och genom att i texten definiera begreppet "skyddad arbetsplats".

⁽¹⁾ EGT C 88, 12.4.2002, s. 2.

2.5.2. Av undersökningar framgår att just företag som är aktiva inom den sociala sektorn (exempelvis kooperativ, organisationer och föreningar) kan bidra till att skapa nya arbetstillfällen. Vid flera tillfällen har EU-institutionerna erkänt betydelsen av denna typ av verksamhet, senast i grönboken om företagens sociala ansvar och i kommissionens diskussionsdokument om kooperativ i Europa.

2.5.3. Med tanke på den särskilda roll som dessa företag spelar anser kommittén att de bör beviljas så omfattande stöd som möjligt.

3. Särskilda kommentarer

3.1. Artikel 2 – Definitioner

3.1.1. Små och medelstora företag

3.1.1.1. I bilaga I där en definition ges av små och medelstora företag hänvisas till kommissionens rekommendation av den 3 april 1996 beträffande definitionen av små och medelstora företag. Om denna rekommendation ändras under tiden som förordningen är i kraft måste bilagan kunna anpassas utan att man för den skull skall behöva inleda ett nytt lagstiftningsförfarande.

3.1.1.2. Kommittén ställer sig bakom stöd som gynnar små och medelstora företag. Kommittén kan dock inte acceptera att stora företag utanför stödområdena inte skall omfattas av stöd för "skapande av sysselsättning" med motiveringen att stora företag inte har "några särskilda svårigheter" (skäl 21). Stora företag kan precis som små företag drabbas av särskilda svårigheter som motiverar att de kan få stöd för skapande av sysselsättning.

3.1.2. Ungdomar

3.1.2.1. I kommissionens förslag definieras ungdomar som personer under 25 år som inte haft sin första reguljära avlönade anställning. Kommittén påpekar att det i vissa medlemsstater finns ungdomar som i samband med varvad utbildning och praktik har haft särskilda anställningsavtal, men som förlorat sitt arbete efter avslutad examen och som inte lyckats få någon ny anställning. I förordningen måste man även ta hänsyn till denna grupp ungdomar.

3.1.3. Äldre arbetstagare

3.1.3.1. De åldersgränser som föreslås i förordningen är alltför rigida, i synnerhet som åldersgränserna varierar från en medlemsstat till en annan (ofta även mellan män och kvinnor) och förhållandena ofta skiljer sig mellan olika sektorer och regioner. Därför anser kommittén att man bör välja en definition som ger medlemsstaterna möjlighet att på ett flexibelt sätt tillämpa systemet om det finns allmänt gällande nationella bestämmelser på området.

3.1.4. Kvinnor

3.1.4.1. Den genomsnittliga perioden på två år som man utgår från vid beräkning av arbetslöshetsgraden förefaller för lång. För att åtgärder skall kunna vidtas i tid räcker det med en referensperiod på ett år. Vidare vill kommittén påpeka att en arbetslöshetsnivå för kvinnor som överskrider genomsnittet inte automatiskt innebär att den allmänna arbetslöshetsgraden överskrider EU-genomsnittet. Kommittén föreslår att definitionen omformuleras enligt följande:

3.1.4.2. Kvinnor i en NUTS II-region där den genomsnittliga arbetslösheten för kvinnor under minst ett kalenderår har överskridit 150 % av den genomsnittliga arbetslösheten i det berörda området.

3.1.5. Arbetstagare med funktionshinder

3.1.5.1. Kommissionens definition är för restriktiv. Genom formuleringen "men som ändå kan delta på arbetsmarknaden" utesluter kommissionen stöd till institutioner som inom ramen för "skyddade arbetsplatser" anställer personer med funktionshinder, eftersom man med "arbetsmarknad" enbart syftar på den traditionella arbetsmarknaden. Kommittén föreslår följande formulering:

— Personer som enligt den nationella lagstiftningen anses vara funktionshindrade.

3.2. Artikel 4 – Stöd till skapande av sysselsättning

3.2.1. I princip är det logiskt att kommissionen föreslår att det skall vara tillåtet med andra stödnivåer i regioner som är berättigade till regionalstöd enligt artikel 87.3 a och 87.3 c, än i de regioner som inte uppfyller sådana krav.

3.2.2. För beräkningen av stödnivån har kommissionen valt samma förfarande som för regionalstöd. För lekmän är dessa beräkningar svåra att förstå och i praktiken leder detta ofta till problem, eftersom det sker en sammanblandning av brutto- och nettoberäkningar. Enligt kommitténs uppfattning bör man därför hålla en allmän debatt om denna fråga och sträva efter att finna en enklare metod för nästa planeringsperiod.

3.2.3. Kommittén inser inte heller varför stålsektorn inte skall behandlas på samma sätt som andra näringsgrenar. Om man skall skapa nya arbetsplatser och bevilja stöd till detta bör det ske oberoende av inom vilken sektor dessa arbetsplatser skapas. De enda undantagen från detta är de sektorer som anges i artikel 1 "Tillämpningsområde".

3.3. Företag inom den sociala sektorn

3.3.1. Företag inom den sociala sektorn (kooperativ, organisationer, föreningar etc.) spelar ofta en särskild roll vid skapandet av nya arbetstillfällen. De är ofta oberoende av det ekonomiska läget och verkar på områden där traditionella företag inte finns eller befinner sig i kris.

3.3.2. Verksamhet inom den sociala sektorn främjar också social sammanhållning och integration. Personer och grupper som på grund av personliga problem hotas av marginalisering kan ofta integreras såväl yrkesmässigt som socialt tack vare kooperativens och organisationernas verksamhet.

3.3.3. Slutligen spelar företag inom den sociala sektorn ofta en avgörande roll i kommuner som råkat i kris på grund av industriell eller social omvandling eller som drabbats av utflyttning till storstäder. Här utgör de ett dynamiskt centrum för hållbar lokal och regional utveckling.

3.3.4. Kommittén föreslår därför att det i artikel 4 anges en högsta gräns för stödnivån på 20 % för företag och organisationer inom den sociala sektorn.

3.4. Artikel 6 – Merkostnader för arbetstagare med funktionshinder

3.4.1. Det stöd för sysselsättning av arbetstagare med funktionshinder som beskrivs i artikel 6 i utkastet till förordning gäller endast sysselsättning av arbetstagare på den traditionella arbetsmarknaden, alltså i företag som drivs i vinstsyfte.

3.4.2. Det tas inte hänsyn till sysselsättning av funktionshindrade i samband med projekt som gäller skyddad sysselsättning. Dessa kan visserligen också drivas i vinstsyfte, men de har i huvudsak en social uppgift och är inte inriktade på att gå med vinst.

3.4.3. För att man skall beakta dessa projekt i enlighet med deras sociala funktion föreslår kommittén att stöd till att inrätta och driva sådana projekt (även när det gäller administrativa kostnader och kostnader för transport) generellt borde undantas från anmälningsskyldighet.

3.5. Artikel 11 – Insyn och kontroll

3.5.1. Kommittén vill slå fast att medlemsstaternas förpliktelse till dokumentation av det stöd som beviljats inte får innebära att de administrativa kostnaderna överförs till företagen och därigenom leder till ökade byråkratiska och ekonomiska bördor.

3.6. Artikel 12 – Ikraftträdande och giltighetstid

3.6.1. Den av kommissionen föreslagna giltighetstiden fram till den 31 december 2006 överensstämmer med strukturfondernas planeringsperiod. För att skapa kontinuitet bör kommissionen genomföra en översyn av förordningen i god tid så att en ny förordning kan träda i kraft redan när giltighetstiden löper ut.

Bryssel den 18 juli 2002.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Göke FRERICHS